

Viken fylkeskommunes arbeid med Oslofjorden og Morsa

Mosseregionen IPR 14.6.2023

Annette Lindahl Raakil
Fylkesråd for plan, klima og miljø

Viken fylkeskommunes arbeid med Oslofjorden og Morsa

- Regional vannforvaltning og samarbeidet med Morsa
  - Fylkeskommunen sektoransvar i regjeringens helhetlige plan for Oslofjorden (Oslofjordplanen)
  - Arbeid med Oslofjorden innen andre fagområder (utover vannforvaltning og Oslofjordplanen)
  - Vikens helhetlige fjordsatsing for å akselerere arbeid i fylkeskommunen og samfunnet
  - Koordineringsgruppe Østlandssamarbeidet/Osloregionen IPR for Oslofjorden
-
- Nye samarbeidsmuligheter Mosseregionen IPR og Viken fylkeskommune (og eventuelt andre)?

Tålegrenser, systemiske endringer og natur-positive løsninger

- Tilstanden i Oslofjorden kan ses på som et nært eksempel på sosiale og økonomiske konsekvenser fra overskridelse av økologiske *tålegrenser*
- Arbeid med Oslofjorden må gjøres med blikk for *systemiske endringer* og forbedret samarbeid på tvers av forvaltningsnivåer, og på tvers av forvaltning, bedrifter, organisasjoner og innbyggere
- Arbeidet med Oslofjorden fordrer en bred *samfunnsmobilisering*, og at sosiale, økonomiske, og økologiske dimensjoner i bærekraft jobbes med samtidig (for eksempel hva gjelder avløp, landbruk og fiskeri)
- I det å utforme løsninger ligger også muligheter for *bred verdiskaping* (eksempler: Nye næringsmuligheter. Inkludering av mennesker som opplever utenforskap i meningsfull aktivitet med naturrestaurering)
- I Vikens fjordsatsing ligger punkter for at fylkeskommunen bygger kompetanse og er en pådriver for *natur-positive løsninger* (jmfør for eksempel Kunming-Montreal naturavtalen vedtatt desember 2022)

Regional vannforvaltning og samarbeidet med Morsa

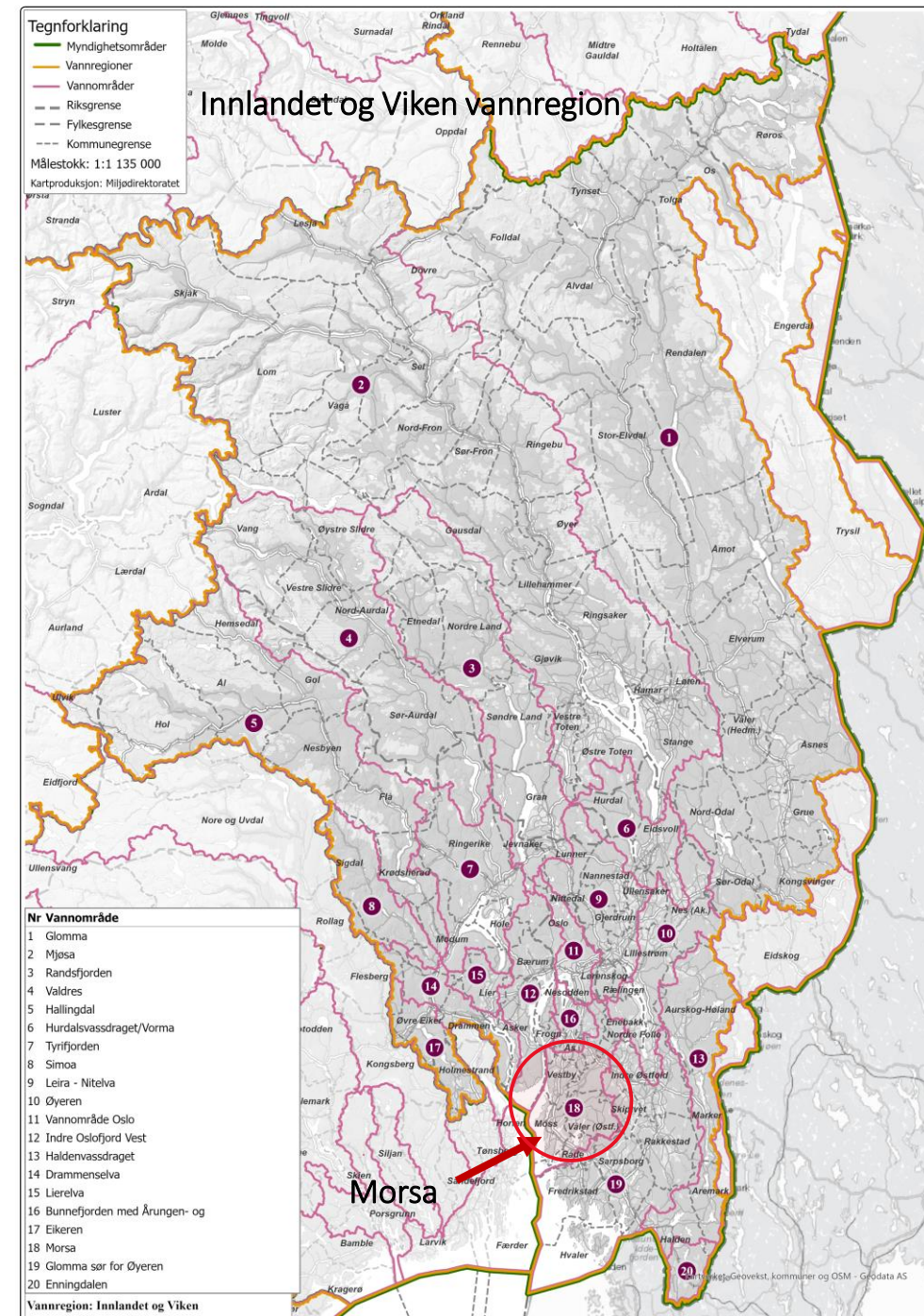

Regionale planer for vannforvaltning 2022-2027 (rulleres hvert sjette år)

- Generelt mål i nasjonal forskrift om *minst god tilstand* i alle vannforekomster (bekker, elver, innsjøer, grunnvann og kystvann) (noen unntak)
- Målene skal nås innen 2027, og senest innen 2033 for noen forekomster med utsatt frist
- Sektorer har lagt inn tiltak selv, og har eget ansvar for budsjettering og gjennomføring
- De regionale planene inkluderer vannforekomster som utgjør indre og ytre Oslofjord, og vannforekomstene i nedbørsfeltet som drenerer til Oslofjorden
- Det er ikke tilstrekkelige tiltak per i dag for å nå målene (for eksempel innen avløp, landbruk og samferdsel)

Vikens oppgaver med vannforvaltning

- Fylkeskommunen er vannregionmyndighet
  - For vannregionen Innlandet og Viken, og norske deler av Västerhavet
  - Viken har plan- og prosessansvaret i vannregionen
  - Skal være en pådriver for gjennomføring av tiltak
  - Stimulere til samarbeid for å nå målene
  - Gi rammer og veiledning til vannområdene
- Samarbeid med vannområde Morsa
  - Viken fk bidrar med statlige og fylkeskommunale midler i finansieringen av vannområdet
  - Viken fk støtter mange ulike prosjekter økonomisk
  - Viken fk deltar politisk og administrativt i vannområdeutvalg og faggrupper

Vikens oppgaver som sektormyndighet i vannforvaltningsplanene

- Viken fylkeskommune skal ivareta og samordne myndighetsansvar innen sektorene:
  - Fylkesveier
  - Høstbare arter av innlandsfisk
  - Søknader om fysiske tiltak i vassdrag
  - Regional planmyndighet, inklusive vannforvaltningsplanen
  - Kulturminner og kulturmiljøer
  - Friluftsliv
  - Kongsesjonsbehandling akvakultur
- Skal gjennomføre nødvendige tiltak for å nå mål for tilstand i vannforekomster

Vikens ansvar som regional planmyndighet og samfunnsutvikler

- Ivareta vannmiljø i all regional planlegging
- Veiledning og høringsuttalelser til kommunal planlegging
- Regional samfunnsutvikler

Vikens sektoransvar i regjeringens helhetlige plan

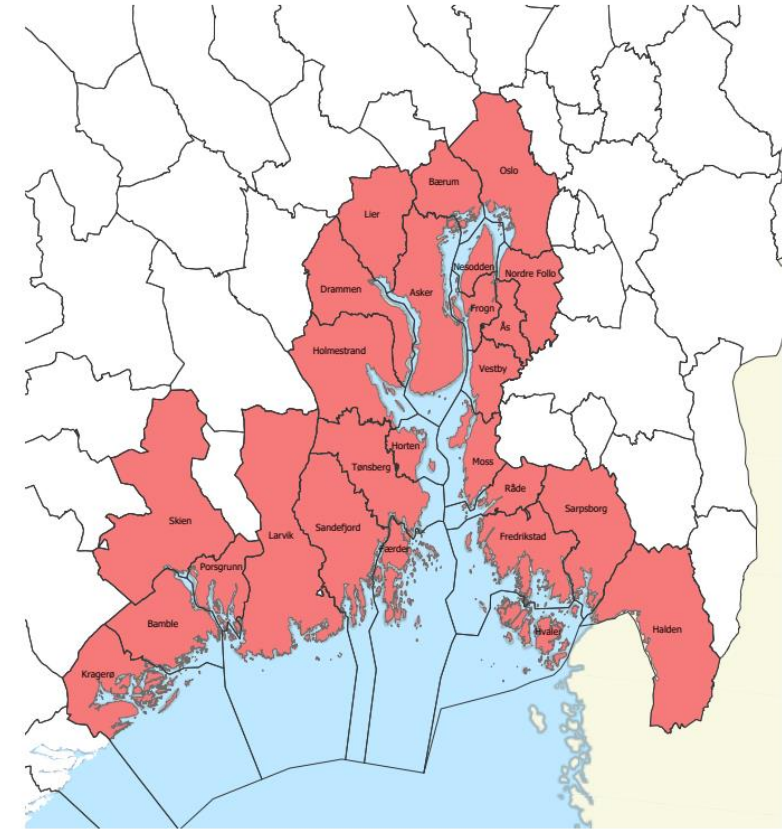
Regjeringens helhetlige tiltaksplan for Oslofjorden

- Fra mars 2021, gjelder fem år. Også kalt Oslofjordplanen
- Samler sektorvise ansvar for eksisterende og nye tiltak, og nye kunnskapsbehov inkl. **fylkeskommunens ansvar**
- Hos Viken fordelt på avdelinger for Miljø, Samferdsel, Friluftsliv, Kommunale planer, Kulturarv og Samfunnsplaner
- En frisk Oslofjord er avhengig av innsats på hele Østlandet (det vil si i vannforekomsten **Morsa** og alle vannforekomster hvorfra vann til slutt renner ut i Oslofjorden)
- Regionale vannforvaltningsplaner og Oslofjordplanen støtter hverandre i å nå mål for vannforekomstene
- Tiltakskort og rapportering opp mot Miljødirektoratet
- Årlig statusrapport fra Miljødirektoratet for tiltakene og kunnskapsbehovene (første i 2022)
- Betydelig behov for opptrapping av arbeid i sektorer

Kystsonenettverket for kommunene om strandsonen

- 26 kystkommuner langs Oslofjorden (plan, byggesak, juss, friluftsliv). Oslofjordens Friluftsråd (OF). Statsforvaltere og fylkeskommunene langs fjorden. Miljødirektoratet.
- Viken drifter nettverket på oppdrag fra Miljødirektoratet og med en samarbeidsgruppe av eksterne (kommuner, statsforvalter, V&T, OF)
- Oppstartmøte / etablering 18. oktober 2022 (70 deltakere)
- Nå: 160 navn på nettverkslista, 142 med i Teamet
- Over 100 på kurs den 14. februar med Holth & Winge om juss i strandsonen
- Webinar 4. mai om ulovlighetsoppfølging i strandsonen
- Juss-webinar for politikere 30. mai (skillet mellom juss og politikk). Tilsvarende kurs i november
- Seminar for kystsonenettverket på Havna i Færder 5. september

Virkeområdet for planen.

Arbeid skjer også innen andre områder (her i samlet oversikt)

- Vannforvaltningen for Oslofjorden og nedbørsfeltet
- Tilgang strandsone, kystsonenettverket, friluftsliv
- Påvirkninger fra fylkesveier (samferdsel)
- Tilskuddsforvaltning (Oslofjordsatsing, våtmark, marine næringer, landbruk, kultur)
- Samfunnsplanarbeid (interregional plan strandsone, nye regionale planer)
- Kommunale planer
- Landbruk (tilskudd tilrettelegging og kompetanse, jordhelse)
- Avløp (regionalt dialogmøte, leverandørkonferanse, utdanning/kurs)
- Natur-positive marine næringer (stillehavsøsters, tunikater)
- Redusere spredning av plastpellets fra idrettsbaner
- Støtte til forskning (regionalt forskningsfond)
- Kulturarv (Oslofjordmuseet, besøksenter våtmark, fartøyvern)
- Kunst og kultur (Oslofjordtriennal, Østfold Internasjonale Teater)
- Kunnskap om fjorden (Frisk Oslofjord, Besøksenteret Horten, Min mening)
- Elever i videregående opplæring (f.eks. Frisk Oslofjord tokt)
- Utvikle økologiske avlastningsmål næringsalter og partikler
- Kartlegging av egnede områder for nye marine næringer
- Naturregnskap Oslofjorden
- Indikatorsett for Oslofjorden
- Tiltak og rapportering inn under regjeringens Oslofjordplan
- Deltakelse i Oslofjordrederet
- Koordineringsgruppe Østlandssamarbeidet / Osloregionen IPR
- Internt nettverk på tvers av fagavdelingene
- Fjordkoordineringsfunksjon (oversikt, koblinger, planlegging, pådriv, kommunikasjon, politisk saksarbeid, nye initiativ)

Fjordsatsingen

- Mye arbeid pågår for Oslofjorden, samtidig med et behov for en betydelig opptrapping i fylkeskommunen og i samfunnet
- Målet for Vikens fjordsatsing er å bidra til en akselerasjon i fylkeskommunens og samfunnets arbeid for tilstanden i fjorden og nedbørsfeltet, og for allmennhetens tilgang til fjorden
- For å skape denne akselerasjonen er fjordsatsingen lagt opp som fem innsatsområder:
  - Innsatsområde 1: Forbedre styringen av samfunnets samlede innsats for fjorden og nedbørsfeltet
  - Innsatsområde 2: Fjerne negative påvirkninger på fjorden og nedbørsfeltet
  - Innsatsområde 3: Forsterke positive påvirkninger på fjorden
  - Innsatsområde 4: Mobilisere engasjement og oppslutning til arbeid med fjorden og nedbørsfeltet
  - Innsatsområde 5: Sikre nødvendig finansiering til arbeidet med fjorden og nedbørsfeltet

Fjordsatsingen (forts)

- Innsatsområdene spenner på tvers av fylkeskommunen og eksterne samarbeid
  - Arbeid skjer ut fra fagområder, ut fra samarbeid og ut fra muligheter funnet gjennom koordinering
  - Innsats for Oslofjorden består av utført arbeid, pågående arbeid, arbeid til vurdering, og nye ideer som vil dukke opp
- Tverrfaglig satsing er krevende
  - Vedtak fylkestinget mai 2022. Dialog internt/eksternt. Vedtak fylkesrådet april 2023
  - Komplisert aktørbilde internt og eksternt, med forskjellig aktørbilde for hvert fagområde
  - Begrensninger i kapasitet internt og eksternt til nye initiativ og samarbeid
  - Oppnå effektive samarbeid internt og eksternt
  - En periode med deling av fylkeskommunen og etablering av nye
- Innsats for tilstand og tilgang fordrer også akselerasjon på politisk nivå, regionalt, lokalt og nasjonalt
- På følgende side vises punkter i innsatsområdene vedtatt april 2023 **utover** det som allerede jobbes med

Innsatsområde 1:

Forbedre styringen av samfunnets samlede innsats for fjorden og nedbørsfeltet

- 1.1 Utarbeide et drøftingsgrunnlag for nye fylkeskommuner
- 1.2 Holde et politisk arbeidsverksted for plankomiteen
- 1.3 Utvikle budsjett for avlastning av næringsstofftilførsler
- 1.4 Utvikle samlet indikatorsett for Oslofjorden
- 1.5 Vurdere måter å styrke partnerskap for fjorden

Innsatsområde 2:

Fjerne negative påvirkninger på fjorden og nedbørsfeltet

2.1 Samferdsel: Forbedre miljøoppfølgingsplaner og rapportering i vegprosjekter

2.2 Samferdsel: Utvikle handlingsplan for ytre miljø for fylkesvegene

2.3 Avløp: Invitere avløpssektoren til samordning gjennom regionalt dialogmøte og evt videre prosess

2.4 Avløp: Avholde leverandørkonferanse om rensing, ledningsnett samt sirkularitet

2.5 Avløp: Styrke rekruttering til yrkesfaglig utdanning innen vann, avløp samt sirkularitet

2.6 Mobilisere innsats fra næringsliv, frivillighet og kommuner gjennom tilskuddsordninger

2.7 Forbedre skilting ved ferdselsområder om tilstand og regler

Innsatsområde 3: Forsterke positive påvirkninger på fjorden

- 3.1 Bygge kompetanse i fylkeskommunen og kommuner på natur-positive løsninger og fremgangsmåter
- 3.2 Utforske bruk av nye verktøy for natur-positiv næringsutvikling og tilskuddsbehandling
- 3.3 Mobilisere innsats fra næringsliv, frivillighet og kommuner gjennom tilskuddsordninger
- 3.4 Støtte prosjekt som kobler aktører innen naturrestaurering med aktører innen utenforskap og folkehelse
- 3.5 Støtte prosjekter i videregående skoler
- 3.6 Vurdere behov og evt lage informasjonsløsning for koordinering av restaureringstiltak
- 3.7 Støtte prosjekter for Oslofjorden hos Ungt Entreprenørskap

Innsatsområde 4:

Mobilisere engasjement og oppslutning til arbeid med fjorden og nedbørsfeltet

- 4.1 Oppbemanne kommunikasjon tilknyttet samarbeid med Frisk Oslofjord 2, Østlandssamarbeidet og Osloregionen
- 4.2 Videreutvikle tekniske løsninger og felles plattformer for kommunikasjon om Oslofjorden
- 4.3 Støtte prosjekt for lokale varige møteplasser rundt Oslofjorden for engasjement og forståelse
- 4.4 Støtte prosjekter innen kultur og kulturarv som skaper opplevelser og forståelse om fjorden
- 4.5 Ta i bruk læringsnettverk på forskjellige fylkeskommunale arenaer

Innsatsområde 5:

Sikre nødvendig finansiering til arbeidet med fjorden og nedbørsfeltet

5.1 Kreativ prosess og verksted om finansiering

5.2 Vurdere muligheter for direktefinansiering fra private midler

Aktørbildet Oslofjorden med interne fagområder og eksterne aktører

Ikke komplett, vist her som illustrativt

Samarbeid gjennom Østlandssamarbeidet og Osloregionen IPR

- Avløp
  - Arrangert dialogmøte om regionalt samarbeid avløp og Oslofjorden (mars23)
  - Arrangert leverandørkonferanse med Leverandørutviklingsprogrammet (april23)
  - Styrking av utdanning/kompetanse (i innledende fase)
  - Konferanse for folkevalgte etter valget (vurderes)
- Næringsutvikling
  - Marine næringer som har positive effekter for økologisk tilstand (stillehavsøsters, tunikater)
  - Eventuelt: Vurdere andre næringer som kan være positive for økologien
  - Eventuelt: Vurdere styrking av offentlig-privat samarbeid om Oslofjord, natur og klima
- Landbruk
  - Avrenning fra landbruket (under det å forsterke samarbeid om landbruk)
- Utdanning
  - Avløp
  - Innovasjonscamp i videregående skoler med Ungt Entreprenørskap (skoleåret 23/24)
- Kommunikasjonsarbeid og -løsninger
  - Viken bidrar til å styrke innsatsen i ØS
  - Forprosjekt med deltakelse ØS, OR, fylkeskommuner, kommuner, eventuelt andre
- Interessepolitisk samarbeid

Nye samarbeidsmuligheter Mosseregionen og Viken?

- Kan benevnelsen av de fem innsatsområdene hjelpe til å identifisere muligheter?
  - *Hvordan kan Mosseregionen IPR og Viken fylkeskommune samarbeide for å akselerere samfunnets innsats for å fjerne negative påvirkninger? (innsatsområde 2)*
  - *Hvordan kan Mosseregionen IPR og Viken fylkeskommune samarbeide for å sikre finansiering til arbeidet med fjorden og nedbørsfeltet? (innsatsområde 5)*
  - Tilsvarende spørsmål kan formuleres og benyttes med de andre innsatsområdene
- Hva kan Mosseregionen og Viken samarbeide om for å ytterligere støtte arbeid i vannområde Morsa?
- Ønsker Mosseregionen IPR delta i og bidra til å forsterke arbeidet som skjer i koordineringsgruppen Østlandssamarbeidet/Osloregionen for Oslofjorden? I så fall hvordan?